

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 กระบวนการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับไทศึกษาของนักวิชาการจีนใน 7 ทศวรรษที่ผ่านมา

6.1.1 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับไทศึกษา

ตั้งแต่จีนรวมเป็นอาณาจักรขึ้นมา ได้ผ่านช่วงระยะเวลาอันยาวนานที่มีความเจริญและเข้มแข็งยิ่งใหญ่ จีนเป็นหนึ่งในสี่อารยประเทศเก่าแก่ที่สุดในโลก วัฒนธรรมจีนมีลักษณะพิเศษตรงที่ว่า เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาเป็นเวลาหลายพันปีอย่างไม่ขาดสาย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่คนโบราณจะมองว่าชาติอื่นที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนนั้นด้อยกว่า และมองว่าพวกเขาเป็นอนารยชน เช่น ตั้งชื่อประเทศตนให้มีความหมายว่าอาณาจักรกลางหรือศูนย์กลางของโลก เรียกชนชาติอื่นว่าอนารยชนหรืออะไรทำนองนั้น เมื่อชุมชนโบราณยังขาดความรู้เกี่ยวกับโลก ทั้งโลกและขาดการติดต่อกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ก็คงเป็นเรื่องธรรมดาที่คนโบราณจะมีทัศนคติเช่นนี้ ไม่เพียงแต่ชาวจีนสมัยโบราณเท่านั้น มีอีกหลายชนชาติเผ่าพันธุ์ที่เคยมองว่าตนเป็นศูนย์กลางของโลก มองว่าชาติอื่นเป็นอนารยชน คนปัจจุบันไม่ควรวิเคราะห้คนโบราณโดยใช้หลักเกณฑ์ของคนสมัยใหม่ และไม่ควรตำหนิคนโบราณว่าไม่มีความคิดที่เป็นมนุษยนิยม ประเด็นนี้ก็เกี่ยวข้อง กับทัศนคติการศึกษาที่ว่าจงวางตัวในฐานะ “คนนอก” ผู้ศึกษาวิจัยควรพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ อารมณ์ และความรู้สึกส่วนตัว หรือความรู้สึกชาตินิยมในการศึกษาวิจัย นักวิชาการ ผู้ศึกษาทุกคนมี ทัศนคติของตนเอง แต่การศึกษาและงานวิชาการนั้นไม่ควรถูกจำกัดโดยพรมแดนของประเทศ

ในเอกสารจีนโบราณได้บันทึกถึงบรรพบุรุษไทโดยใช้ชื่อที่แตกต่างออกไป การบันทึกบางส่วนยังไม่ชัดเจนพอจนทำให้เกิดข้อโต้แย้งในหมู่นักวิชาการ เช่น จันหลี่ในสมัยราชวงศ์ซัง จะ ตันนิษฐานว่าเป็นเซอหลี่ หรือเซียงรุ่ง ก็รู้สึกว่หลักฐานยังไม่เพียงพอ ส่วนอาณาจักรชานที่ส่งคณะ นาฏศิลป์ถวายการแสดงแก่พระเจ้ากรุงจีนในราชวงศ์ซันนั้น ก็มีความเห็นแตกแยกเป็นสองแนว ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ชานในราชวงศ์ซันก็คือพวกชานที่อยู่ในรัฐชาน เป็นตระกูลไท เพราะชานกับชาน ในเอกสารภาษาจีนเขียนเป็นคำเดียวกัน อีกฝ่ายก็พยายามชี้ว่าวัฒนธรรม เส้นทางการเดินทางและที่ตั้งของชานราชวงศ์ซันไม่น่าจะเป็นชาวไท อย่างไรก็ตาม หลังสมัยราชวงศ์ถัง การบันทึกค่อนข้าง จะชัดเจนและเจาะจงมากยิ่งขึ้น และข้อสำคัญคือมีการบันทึกอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถติดตามการ เปลี่ยนแปลง การอพยพโยกย้ายของชาวไท ตั้งแต่พันทอง หมางหมาง ไปอี ไปอี มีบันทึกใน

เอกสารจีนตลอด แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมานี้ ชาวจีนมองว่าชาวไทยเป็นหมานหรืออู๋ เป็นอนารยชน เพราะมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกลางกับชาวไทยในช่วงหลังดำเนินในรูปแบบบรรณาการ ชาวไทยอมสวามีภักดีต่อพระเจ้ากรุงจีน และยอมรับความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรจีนและจักรพรรดิจีน ชาวไทก็เช่นเดียวกับชนชาติส่วนน้อยชาติอื่นในจีนตอนใต้ ผู้นำของแต่ละชนชาติต้องได้รับการแต่งตั้งจากทางการจีน ทั้งหมดนี้เป็นการยอมรับอำนาจที่อยู่เหนือกว่า การบันทึกทั้งของรัฐบาลและของเอกชนได้บันทึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับชนชาติส่วนน้อย สภาพสังคมและวิถีชีวิตของพวกเขา ข้อมูลเหล่านี้ เป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติไทยในอดีต

ทัศนะเช่นนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งสมัยสาธารณรัฐจีน (ปี1911-ปี1949) ตั้งแต่หลี่ฝูอี้ได้เสนอเรื่อง *เซอหลี่* ผลงานชิ้นแรกของเขา ได้เปลี่ยนใช้ทัศนะและมุมมองที่เป็นเสมอภาค คือมองว่ากลุ่มไทเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมของตน มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างจากชาวฮั่น มีคุณค่าไม่ด้อยกว่ากัน อย่างไรก็ตาม หลี่ฝูอี้ยังคงมีมุมมองจากรัฐอยู่บ้าง เช่น แรงแกระดับอย่างหนึ่งที่ทำให้เขาศึกษาชนชาติไท ก็เป็นเพราะประเทศจีนกำลังเผชิญหน้ากับคุกคามจากจักรวรรดินิยม และได้สูญเสียเมืองอูและอูไ้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิบสองปันนาให้แก่มหาอำนาจตะวันตก แต่จีนกลับมีความรู้้น้อยมากเกี่ยวกับชนชาติส่วนน้อยเหล่านี้ ในช่วงที่หลี่ฝูอี้เสนอผลงานชุดแรก เป็นช่วงที่เขากำลังดำรงตำแหน่งนายอำเภอที่เชียงรุ่ง และเมืองฮาย ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เขาเป็นชาวจีนคนแรกที่เสนอผลงานไทศึกษา และศึกษาชาวไทยและวัฒนธรรมไทยอย่างปราศจากความลำเอียง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นพื้นฐานของไทศึกษาที่เป็นวิทยาศาสตร์ ในช่วงทศวรรษ 1930 งานศึกษาของนักวิชาการตะวันตกได้เป็นที่รู้จักกันในวงการไทศึกษาแล้ว อย่างน้อยที่สุด การแยกแยะชนชาติไท ได้รับอิทธิพลจากนักวิชาการตะวันตก เช่น จัดพวกชาวหรือกลุ่มข้างเป็นชาวไทย เป็นต้น โดยทั่วไปแล้ว นักวิชาการจีนในช่วงทศวรรษ 1930-ทศวรรษ 1940 นั้น สามารถสืบทอดทัศนะและมุมมองดังกล่าวอย่างต่อเนื่องตลอด ทฤษฎีทางด้านมานุษยวิทยา ชาติพันธุ์วิทยาและสังคมวิทยาได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศจีนอย่างกว้างขวาง แนวคิดและวิธีการวิจัยได้ส่งผลไปยังผลวิจัยของไทศึกษาในจีนอย่างมาก การศึกษาจึงเน้นการศึกษาภาคสนาม การเก็บข้อมูลชั้นต้น เช่น หลี่ฝูอี้ได้เข้าสู่สิบสองปันนาตั้งแต่ปี 1923 จนถึงปลายทศวรรษ 1940 เจียงอิ่งเหลียงได้เข้าสู่เขตได้คงและสิบสองปันนาในช่วงปลายทศวรรษ 1930 ถึงกลางทศวรรษ 1940 ทีมงานที่ประกอบด้วยมานุษยวิทยาของสถาบันวิจัยต่าง ๆ ก็ได้เข้าสู่พื้นที่ชุมชนชาวไทยเพื่อเก็บข้อมูล งานทั้งหมดนี้เป็นการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมไทยในเบื้องต้น

ช่วงปี 1950-1978 เป็นช่วงที่จีนเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ และยึดอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นหลัก ในช่วงนี้ การศึกษาทางวิชาการไม่เป็นอิสระ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง

เอง การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือทางการเมือง ขณะที่รัฐบาลเปลี่ยนท่าทีเกี่ยวกับวิชาการ ศึกษาศึกษาต้องหยุดชะงักลง การจำแนกชนชาติส่วนน้อยเป็นพฤติกรรมของรัฐที่จะสำรวจสังคมชนชาติส่วนน้อยเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายของรัฐบาลใหม่ เมื่อมีการอนุมัติและประกาศผลการจำแนกชนชาติอย่างเป็นทางการ ชนชาติทางการเมืองเข้ามาแทนที่ชนชาติทางวัฒนธรรม และถึงจุดการสิ้นสุดไทศึกษาในนัยกว้าง คือการศึกษาที่รวมถึงกลุ่มชนที่มีภาษาและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับชาวไท และร่วมบรรพบุรุษกับชาวไท เช่น จ้วง ค้าง ภู่อี เป็นต้น การสำรวจและการศึกษาต้องแยกแยะกันดำเนินการ และไม่ได้ให้ความสนใจแก่วัฒนธรรมของชนชาติส่วนน้อยอีก ชาติพันธุ์ศึกษาต้องสนองนโยบายการเมือง เป็นเครื่องพิสูจน์ทฤษฎีวิวัฒนิยมประวัติศาสตร์และทฤษฎีวิวัฒนาการของสังคม เป็นการยืนยันถึงความถูกต้องและความจำเป็นของการปฏิรูปเพื่อเข้าสู่ระบอบสังคมนิยม การศึกษาเชิงเสมอภาคและยุติธรรมสิ้นสุดลงไปด้วย รัฐบาลและพรรคกลายเป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้นำที่ไม่อาจฝ่าฝืนได้ รัฐบาลรณรงค์ให้มีการต่อสู้ทางชนชั้นเกิดขึ้น เพื่อได้มาซึ่งชัยชนะของชนชั้นกรรมาชีพ แต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งหมดนี้สร้างความเสียหายทางวัฒนธรรมที่ไม่อาจเรียกคืนได้

การใช้มุมมองมานุษยวิทยาในวงวิชาการได้สิ้นสุดลง นักมานุษยวิทยารุ่นเก่าต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป บางคนเปลี่ยนไปใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ บางคนยกเลิกวิธีการศึกษาเก่าของตน ไปทดลองใช้ทฤษฎีทางลัทธิมาร์กซ์ในงานชาติพันธุ์ศึกษา ส่วนนักวิชาการรุ่นใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เริ่มต้นงานวิชาการในการสำรวจสังคมชนชาติส่วนน้อยในทศวรรษ 1950 เชื่ออย่างเต็มใจว่าพวกเขากำลังช่วยเหลือพี่น้องชนชาติส่วนน้อยให้เข้าสู่ระบอบที่ดีพร้อมและทันสมัย ทั้ง ๆ ที่นโยบายและหลักการทำงานเน้นความประสงค์ของชาวบ้าน แต่ในการปฏิบัติ เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในแนวคิดและทฤษฎีที่ “ถูกต้อง” นักวิชาการเหล่านี้จึงได้พยายามโน้มน้าวใจให้ชนพื้นเมืองยอมรับ “ข้อเท็จจริง” ที่ตนเองถ่ายทอดไว้ การกระทำเช่นนี้ได้เปลี่ยนบทบาทและฐานะของเป้าหมายการศึกษาและผู้ศึกษา ข้อสำคัญ เนื่องด้วยอิทธิพลทางการเมือง ในสายตาของนักวิชาการ จำต้องลดฐานะงานวิชาการให้อยู่ได้บังคับบัญชาของการเมืองและสนองนโยบายการเมือง ดังนั้น เมื่อเกิดการปฏิวัติวัฒนธรรม งานวิชาการทั้งหมดจึงถูกลบล้างอย่างสิ้นเชิง ชะตากรรมของไทศึกษาและนักวิชาการจีนในช่วงปลายทศวรรษ 1950 ถึงต้นทศวรรษ 1970 อาจเป็นสิ่งที่อาภัพที่สุด แต่ก็ยังเหลือนักวิชาการที่ใช้ความอดทนในการต่อสู้กับอิทธิพลทางการเมือง และไม่เคยเลิกสัมปนิธานทางวิชาการของตนเลย ท่านเหล่านั้นจึงเป็นบุคคลที่น่าเคารพยิ่ง

หลังปี 1979 จีนเข้าสู่ช่วงเปิดประเทศและปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ได้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ในช่วงทศวรรษ 1980 วงวิชาการยังไม่เปิดกว้างพอ โดยเฉพาะทางด้านทฤษฎี ยังคงอ้างในรูปแบบเก่า หนังสือบาง

เรื่อง แท้ที่จริงคือนำเรื่องเก่ามาขยายหรือเรียบเรียงใหม่นั้นเอง เช่น การศึกษาเปรียบเทียบระบบนาตาหมากรุกราชวงศ์โจวตะวันตกและนาป็นส่วนสิบสองพันนา ของหม่าเย่าและเมี่ยวหลวนเหอ แต่ผลงานเหล่านี้ก็เป็นการรวบรวมข้อมูลของการสำรวจสังคมไทในทศวรรษ 1950 เป็นการสรุปงานในช่วง 1950-1978

อย่างน้อยทางการจีนได้รับบทเรียนว่า การบังคับให้เข้าสู่ระบอบสังคมนิยม จนกระทั่งการกระทำของรัฐกลายเป็นการทำลายวัฒนธรรม และศาสนาของชนพื้นเมืองนั้น ไม่ได้หมายถึงความเสมอภาคของชนชาติต่าง ๆ อย่างที่รัฐบาลเข้าใจในช่วงแรก แต่เป็นการทำลายสิทธิของชนชาติส่วนน้อยมากกว่า ความเข้าใจดังกล่าวได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายหลังปี 1979 ทางทางได้ตระหนักว่า การฟื้นฟูและพัฒนาวัฒนธรรมของชนชาติส่วนน้อย เป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่างรีบด่วนจากการศึกษาระบอบสังคมนิยมสู่การศึกษาเชิงวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นกับวงการไทศึกษาในช่วงทศวรรษ 1990 แม้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี 1989 ก็ไม่ได้หยุดยั้งหรือชะลอกระบวนการดังกล่าวแต่อย่างใด เมื่อเปิดประเทศแล้ว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะถอยหลังไปใช้ระบอบเก่าอีก

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อไทศึกษาในจีนเป็นอย่างมาก การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การเข้ามาของสถาบันและองค์กรต่างประเทศ ได้กระตุ้นให้ไทศึกษาช่วงทศวรรษ 1990 เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการใหม่ ได้สร้างผลงานในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาการอพยพของชาวไท พุทธศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของชาวไท วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ ผลการศึกษามีส่วนช่วยให้เข้าใจชนชาติไทมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐสามารถดำเนินนโยบายชนชาติส่วนน้อยที่เน้นความเสมอภาคอย่างแท้จริง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ไทศึกษากำเนิดขึ้นในจีน 70 ปีแล้ว ได้ผ่านช่วงวิกฤตมาหลายครา และเคยหยุดชะงักลงเป็นเวลาหลายปี ในที่สุด แนวคิดการศึกษาที่หวนกลับไปสู่ไทศึกษาในช่วงบุกเบิกใช้มุมมองที่เสมอภาค และให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรม สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นคือ จีนได้เข้าสู่วงวิชาการสากล ได้มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไทศึกษาของจีนในระยะยาว

6.1.2 อิทธิพลของปัจจัยภายนอก

ในช่วงทศวรรษ 1930-1949 งานวิชาการถูกจำกัดมากด้วยสาเหตุเกิดสงคราม แต่การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนชาติส่วนน้อยในจีนตอนใต้ยังคงดำเนินไปเรื่อย ๆ เนื่องจากสงครามจีน-ญี่ปุ่นกำลังคุ่อเดือดและไทศึกษาเป็นงานศึกษาที่ไม่กระทบกระเทือนถึงความมั่นคงของประเทศ ทางรัฐบาลจึงไม่ได้เข้ามาก้าวล้ำ สถานภาพดังกล่าวได้เปลี่ยนไปเมื่อคอมมิวนิสต์จีนได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาในปี 1949 การเมืองจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับไทศึกษาในจีน อำนาจรัฐทำหน้าที่

ครอบงำการศึกษาทางวิชาการทั้งปวง โดยใช้ความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมือง ลัทธิมาร์กซ์เป็นหลักเกณฑ์การพิจารณา การสำรวจสังคมชนชาติไทเป็นหน้าที่ทางการเมืองที่รัฐมอบให้นักวิชาการ การจำแนกชนชาติส่วนน้อยก็เพื่อที่จะดำเนินนโยบายชนชาติส่วนน้อยของรัฐอย่างราบรื่น การศึกษาต้องพิสูจน์ทฤษฎีวิวัฒนิยมประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการของสังคม และต้องพร้อมที่จะตอบสนองสถานการณ์ทางการเมืองและความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เช่น งานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์จีน-ไทยในอดีต เป็นต้น ไม่เช่นนั้นแล้วจะถูกหาว่าเป็นพวกนิยมขวาหรือเป็นทุนนิยม การรณรงค์ให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในวงวิชาการ ทำให้บรรยากาศแบบอิสระเสรีในวงวิชาการหมดสิ้นไป ปัญหาที่นักวิชาการต้องคิดอย่างหนัก ไม่ใช่การศึกษาวิจัย หากเป็นการหลีกเลี่ยงที่จะสร้างความผิดพลาดทางการเมือง จึงทำให้ผลงานไทศึกษาในช่วงนั้นได้มีเอกลักษณ์ของยุคสมัย ในขณะที่เดียวกัน คุณภาพทางวิชาการก็ลดลง

จนถึงทศวรรษ 1980 ทางรัฐบาลยังไม่ได้เปิดกว้างเรื่องทฤษฎี มาจนถึงปัจจุบัน แนวคิดแบบอนุรักษนิยมก็ยังมีอิทธิพลมากพอสมควร เมื่อนักวิชาการรุ่นใหม่ออกมาเรียกร้องประยุคดีใช้แนวคิดหรือทฤษฎีของนักวิชาการตะวันตกบ้าง ก็จะมีนักวิชาการอนุรักษนิยม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวแทนของพรรค หรือเป็นนักวิชาการที่เติบโตในช่วงทศวรรษ 1950 ออกมาวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง บางครั้งเป็นการวิพากษ์วิจารณ์นอกขอบเขตวิชาการ¹

เนื่องจากอิทธิพลความคิดฝ่ายซ้ายในอดีต ทำให้สถาบันวิจัยและระบบราชการไม่สามารถทำให้นโยบายลงตัวอย่างมีประสิทธิภาพ คือบางครั้งยังคงหลงไหลในนโยบายเก่าหรือไม่กล้าพอที่จะตัดสินใจทำในสิ่งใหม่ ๆ เช่น แคว้นปกครองสิบสองพันนาได้มีมติฟื้นฟูการใช้ตัวอักษรไทลื้อเก่าในปี 1986 ทางโรงเรียนก็เริ่มเปลี่ยนใช้ตำราที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรเก่า แต่หนังสือพิมพ์กลับยังคงใช้ตัวพิมพ์ใหม่ ทำให้การเรียนการสอน ไม่ตรงกับสิ่งตีพิมพ์ที่เผยแพร่ ในเมื่อมีประชาชนตัวอย่างชัดเจน ซึ่งบ่งบอกถึงความปรารถนาของประชาชนชาวไทย ก็ควรจะปฏิบัติตามนั้น รัฐบาลกลางก็ได้ให้สิทธิอย่างเต็มที่แล้ว แต่รัฐบาลท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลับมีการปฏิบัติที่ล่าช้าและไม่เป็นเชิงสร้างสรรค์ หากการปรับปรุงตัวอักษรไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน ก็ควรยกเลิกโดยเร็ว ปัจจุบันกลับต้องใช้ตัวอักษรทั้งระบบเก่าและระบบใหม่ ยังไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงที่จะทำให้ง่ายแก่การเรียนและจดจำ เพราะสร้างความสับสนและเสียเวลาในการเรียนรู้อย่างเปล่าประโยชน์

ในปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ใช่ระบอบการเมือง ที่เป็นตัวทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนชาติไท วิถีชีวิต เทศกาล พิธีกรรมทางศาสนา ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวและ

¹ หวังเจียนหมินและคณะ, *ประวัติศาสตร์พันธุวิทยาในจีน ภาค 2*, หน้า 429.

สร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น เช่นเดียวกับชาวฮั่นในฉวีผู้ บ้านเกิดของขงจื้อ กำลังฟื้นฟูพิธีบูชาขงจื้อซึ่งสูญหายไปเป็นเวลานานมาแล้ว พิธีดังกล่าวจึงเป็นแนวคิดหรือจินตนาการของคนสมัยปัจจุบัน หากเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมไม่ หากชนพื้นเมือง ไม่มีจิตสำนึกที่อุบัติขึ้นด้วยตนเอง วัฒนธรรมไทยที่ถูกจัดขึ้นหรือสร้างขึ้นนั้นกำลังแผ่ขยายอย่างกว้างขวาง แน่นนอนอยู่แล้วว่าการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคนั้นเป็นกระแสที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ต้องมีการพิจารณาระหว่างความทันสมัยและวัฒนธรรมดั้งเดิม ธุรกิจการท่องเที่ยวนั้นอาจไม่ใช่ทางออกเพียงทางเดียว หรืออย่างน้อยก็ไม่ใช่ทางออกที่สมบูรณ์แบบที่สุด

6.1.3 การศึกษาวิจัยของนักวิชาการและการรับรู้ของมวลชน

ช่วงทศวรรษ 1930 เป็นช่วงเวลาที่จีนกำลังพัฒนาและต้องประสบปัญหาอย่างหนักในหลายสิ่งหลายอย่าง การศึกษายังไม่แพร่หลาย เศรษฐกิจต้องพัฒนาด้วยความยากลำบาก ความรู้เกี่ยวกับชาวไทยของชาวจีนทั่วไปนั้นคงไม่แตกต่างจากยุคราชวงศ์ชิงตอนปลายเท่าไรนัก เมื่อมีผลงานไทยศึกษาชุดแรกเสนอออกมา ได้เปลี่ยนสภาพการรับรู้ไป ทั้ง ๆ ที่บุคคลที่สนใจยังคงมีจำกัดมาก แต่เป็นก้าวแรกที่ก้าวสู่ความเข้าใจที่ดี ที่สำคัญ ผลงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้มุมมองที่เป็นมนุษยนิยม มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันเสมอภาคระหว่างชาวฮั่นกับชนชาติส่วนน้อย แต่แนวคิดดังกล่าวไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การรับรู้เกี่ยวกับชนชาติไทยใช้เวลานานมากจนกว่าจะได้รับการปรับปรุงอีกครั้ง ส่วนชนพื้นเมืองนั้น โดยเฉพาะในเขตสิบสองพันนา ยังคงเป็นไทยจารีตอยู่ อิทธิพลของจีนยังไม่เด่นชัด อย่างน้อยที่สุด ทางรัฐไม่ได้คิดจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงในช่วงนั้น

ในช่วงรัฐบาลคอมมิวนิสต์ ตามการประกาศของรัฐบาลหลังจากการปฏิรูปที่ดินในช่วงกลางทศวรรษ 1950 เขตชนชาติไทยได้เข้าสู่ระบอบสังคมนิยมเป็นที่เรียบร้อย แต่เนื่องจากการทำงานของรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ และใช้แนวคิดแบบช่วยพัฒนาสังคมที่ค้ำค้ำกว่าให้ไปสู่สังคมนิยม ซึ่งเป็นชนชาตินิยมหรืออันนิยมในรูปแบบใหม่ จึงได้ทำร้ายความรู้สึกของชนพื้นเมืองอย่างมาก ทั้งหมดนี้ทำให้เห็นถึงโทษของการคลังอุดมการณ์ทางการเมือง และเป็นบทเรียนที่เจ้าหน้าที่รัฐและนักวิชาการควรรับรู้ไว้

ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 นักวิชาการพื้นเมือง หรือนักวิชาการชาวจีนก็ได้แสดงบทบาทของตนในวงการไทยศึกษา ในช่วงแรกเริ่ม อาจเป็นเพียงทางด้านภาษาด้านเดียว แต่หลังทศวรรษ 1980 นักวิชาการพื้นเมืองนับวันก็ยิ่งได้มีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นกระแสความคิดที่วงวิชาการไม่อาจมองข้ามได้

เมื่อจีนเข้าสู่ช่วงเปิดประเทศและปฏิรูป โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 1990 ผลงานไทศึกษาเป็นที่รู้จักกันในวงที่กว้างขึ้น ไม่เพียงแต่วงวิชาการเท่านั้น ประชาชนทั่วไปก็มีความสนใจในการทำ ความรู้จักกับชนชาติไทและวัฒนธรรมไท สื่อและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กระตุ้นการรับรู้ของ ประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ทั้งสื่อและการท่องเที่ยวที่นั่น ไม่สามารถให้ความรู้ที่เป็นระบบและเจาะ ลึกได้ ทำให้การรับรู้มุ่งเน้นปรากฏการณ์เฉพาะอย่าง บางครั้งด้วยหวังผลทางธุรกิจจึงให้ข้อมูล ความรู้ที่เกินจริง หรือมุ่งสร้างภาพลักษณ์ตามความต้องการ ส่วนชนพื้นเมือง หลังจากผ่านการ ปฏิรูปที่ดิน การปฏิวัติวัฒนธรรม และการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ได้รับอิทธิพลจากรัฐบาล คอมมิวนิสต์จีนและวัฒนธรรมจีนอย่างมาก วิถีชีวิตก็ได้เปลี่ยนไป แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรม และจิตสำนึกของตนเองไว้ ดังนั้น ระหว่างการพัฒนาและการรักษาลัทธิประเพณีแบบ แขนจึงเป็นปัญหาที่ทางรัฐ วงวิชาการ และชนพื้นเมืองต้องพิจารณา

6.1.4 ข้อค้นพบและผลงานที่สำคัญของไทศึกษาในจีน

ตั้งแต่ทศวรรษ 1930 นักไทศึกษาชาวจีนได้เสนอผลงานชุดแรกออกมา โดยมีเรื่อง *เซอหลี่* ของหลี่ฝูอีเป็นตัวอย่างชิ้นบุกเบิก ผลงานเหล่านี้เป็นผลงานที่ศึกษาสังคมและวัฒนธรรมไท โดยใช้ มุมมองที่เสมอภาคและเป็นมนุษยนิยม ในขณะเดียวกัน ข้อแตกต่างระหว่างไทใหญ่ที่ได้คงและไท ลื้อที่สืบสองพันนาเริ่มปรากฏขึ้น ต่อมาได้กลายเป็นขอบเขตการศึกษาที่สำคัญที่สุดของไทศึกษาใน จีน ในขณะเดียวกัน การศึกษาที่ใช้ลัทธิมาร์กซ์ก็เริ่มขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1940 ทั้ง ๆ ที่ยังไม่แพร่หลาย นัก ไม่อาจสร้างเป็นกระแสหลักของการศึกษาวิจัยได้ แต่เป็นความพยายามที่จะศึกษาระบบสังคม ระบอบการปกครองอย่างเจาะลึก

ในช่วงปี 1950 ถึงปี 1978 เป็นช่วงที่รัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนยึดอุดมการณ์ทางการเมือง ได้มี การจำแนกชนชาติส่วนน้อยทั่วประเทศเป็นครั้งแรก ได้จัดการสำรวจสังคมชนชาติส่วนน้อยเพื่อ ปฏิรูปที่ดินให้เข้าสู่ระบอบสังคมนิยม โครงการใหญ่ทั้งสองโครงการ ทั้ง ๆ ที่จัดทำโดยนักวิชาการ โดยเฉพาะทางด้านชาติพันธุ์ศึกษา แต่กลับไม่มีผลงานทางวิชาการมากนัก เพราะเป็นการปฏิบัติ หน้าที่ทางการเมืองที่รัฐบาลมอบหมายให้ทำ มองในแง่วิชาการจะพบว่าการสำรวจนั้นมีข้อบก พร่องอยู่ไม่น้อย เช่น เน้นหนักระบอบการปกครอง การถือครองที่ดิน ละเอียดทางด้านวัฒนธรรม และความเชื่อ ความนิยมในวงวิชาการก็เปลี่ยนไปตามความต้องการทางการเมือง ให้ความสนใจแก่ ระบอบสังคม การปกครองเป็นส่วนใหญ่ งานทั้งหมดนี้ถูกจำกัดด้วยทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม

ในช่วงทศวรรษ 1980 หลังจากคอมมิวนิสต์จีนปรับปรุงนโยบายทางการเมือง เปิดประเทศ และเริ่มปฏิรูปอย่างจริงจัง งานเก่าทางด้านชาติพันธุ์ศึกษาได้มีโอกาสจัดพิมพ์เผยแพร่ ผลงานใน ช่วงนี้เป็นการศึกษาประวัติชนชาติไท การศึกษาประวัติรวมของชนชาติไทได้มีความคืบหน้า

ประวัติชนชาติไทย ของเจียงอิงเหลียงถือเป็นงานศึกษาประเภทนี้ที่สมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้ ประวัติชาวไป่เยว่ก็เป็นข้อค้นพบที่สำคัญ ทำให้สืบถึงต้นกำเนิดของชนชาติไทย และความสัมพันธ์ระหว่างชาวฮั่นและชาวไทยในอดีต ส่วนการศึกษาระบอบสังคมนั้นยังคงถูกจำกัดด้วยทฤษฎี

เมื่อเข้าสู่ช่วง 1990 ความสนใจของวงวิชาการกลับสู่การศึกษาเชิงวัฒนธรรมอีกครั้ง ได้มีผลงานวัฒนธรรมศึกษามากมายเสนอออกมา เช่น บทความการศึกษาเชิงทฤษฎีของหวังยู่คุน งานศึกษาพุทธศาสนาและการอพยพของหลิวเอี้ยน ในด้านวัฒนธรรมศึกษา นักวิชาการท้องถิ่นได้แสดงบทบาทมากขึ้น เช่น ผลงานของดาวซื่อซุน ดาวกั้วคัง เอียนฮุนเปียน เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ยังมีผลงานความร่วมมือระหว่างจีนกับไทยกำเนิดขึ้น ทำให้การแลกเปลี่ยนทางวิชาการขยายกว้างขวางออกไปอีก

6.1.5 เนื้อหาองค์ความรู้ที่เกิดจากไทศึกษาของจีน ทางด้านชาติพันธุ์

ขอบเขตของกลุ่มชนไทนั้นมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างการศึกษา ก่อนปี 1949 และการศึกษา หลังปี 1949 ก่อนปี 1949 นั้น นักวิชาการจีนได้รับอิทธิพลจากวงวิชาการสากล ยอมรับทัศนะบางประการจากนักวิชาการตะวันตก เช่น จัดชาวจ้วง (ชา) อยู่ในกลุ่มชาวไท แต่ทัศนะเช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่านักวิชาการจีนยอมรับชนชาติไทในนัยกว้าง ในทางปฏิบัติ นักวิชาการต้องแบ่งแยกชาวไทกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแยกแ่งการสำรวจและศึกษาวิจัย ในการศึกษาดังกล่าว ชาวไป่อี้ (ไทหรือไต หลังปี 1954) แยกออกจากชนชาติอื่นที่อยู่ในสาขาจ้วง-ต้งอย่างชัดเจน

การจำแนกชนชาติส่วนน้อยในช่วงกลางทศวรรษ 1950 นั้น ได้แยกชาวไท (ไต) ออกจากชนชาติอื่นในสาขาจ้วง-ต้ง การจำแนกครั้งนี้เหมือนกับเป็นการยืนยันถึงผลการศึกษาในช่วงก่อน แต่เป็นการให้คำนิยามทางการเมืองที่มีผลตามกฎหมาย ตั้งแต่นั้นมา ชนชาติตามคำนิยามทางการเมืองเข้ามาแทนที่คำนิยามทางวัฒนธรรม อย่างน้อยที่สุด แนววงไทศึกษาในจีนได้สูญเสียโอกาสในการศึกษากลุ่มชาวไทในเชิงเปรียบเทียบ หลังทศวรรษ 1990 สภาพการณ์ดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงบ้าง มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งให้เห็นด้วยกับไทศึกษาในนัยกว้าง คือครอบคลุมถึงสาขาจ้วง-ต้งทั้งหมด แต่ทัศนะเช่นนี้ยังไม่ได้ประยุกต์ใช้ในการศึกษาอย่างจริงจัง

การสืบค้นบรรพบุรุษของชนชาติไทยย้อนหลังไปในอดีตเมื่อสองพันปีก่อน กล่าวคือพวกไป่เยว่ที่กระจายอยู่ในจินตอนได้อย่างกว้างขวางนั่นเอง ยังมีนักวิชาการที่สืบค้นตระกูลไปจนถึงชนเผ่าตองอีในมณฑลชานตง แต่ข้อสมมุติฐานดังกล่าวต้องการพิสูจน์ด้วยหลักฐานแหล่งต่าง ๆ อีก ใน

ขณะเดียวกัน จีนตอนใต้จนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเป็นบริเวณที่นักวิชาการส่วนมากถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดของชาวไทย

ทางด้านสังคมและการเมือง

นักวิชาการในช่วงทศวรรษ 1930-1949 นั้น ได้จัดทำการศึกษาสำรวจสังคมชาวไทยในเบื้องต้น เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม การสำรวจเกี่ยวกับสังคมไทยได้ดำเนินต่อไปอย่างจริงจังอีกครั้งในช่วงกลางทศวรรษ 1950 การสำรวจครั้งนี้ จัดทำโดยรัฐบาลจีน เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน การสำรวจมุ่งเน้นระบอบสังคมและการปกครอง ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคือวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะ ความคิดเกี่ยวกับวิธีการผลิตแบบเอเชีย การศึกษาได้แยกระบอบเจ้าแสนหวีที่สิบสองพันนา กับระบอบเจ้าฟ้าที่ไค้คง โดยมองว่ามีลักษณะทางเศรษฐกิจและการเมืองที่แตกต่างกัน ที่สิบสองพันนาถือเป็นระบอบทาสกสิกร ที่มีปัจจัยศักดินาแบบเจ้าของที่ดินงอกตัวขึ้นมาอย่างช้า ๆ ส่วนที่ไค้คงนั้น เป็นระบอบเจ้าของที่ดินที่พัฒนาอย่างเต็มที่แล้ว ผลการศึกษาในการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปที่ดินที่แตกต่างกันระหว่างไทสิบสองพันนา และไทไค้คง เมื่อการปฏิรูปสิ้นสุดลง ระบอบการปกครองไทจารีตก็สิ้นสุดลงด้วย เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 1990 นักวิชาการจีนเริ่มตระหนักว่า ไทศึกษาในจีนไม่ควรจะมุ่งไปที่สิบสองพันนาและไค้คงเท่านั้น ควรจะขยายไปสู่ไทกลุ่มอื่น เช่น ไทเวลายที่ลุ่มแม่น้ำแดง เป็นต้น และเริ่มจัดการสำรวจ โดยมุ่งเน้นกลุ่มไทที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาหรือจากทางจีน เพื่อค้นหาร่องรอยของไทดั้งเดิมหรือไทจารีต

ทางด้านประวัติศาสตร์

การศึกษายุคก่อนประวัติศาสตร์นั้นได้สรุปในหัวข้อ “ชาติพันธุ์” แล้ว การศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ในที่นี่จึงหมายถึงยุคหลังราชวงศ์ถัง ซึ่งนักวิชาการจีนเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่มียบันทึกทางประวัติศาสตร์อย่างสมบูรณ์ ข้อมูลชั้นต้นที่นักวิชาการอ้างอิงนั้น มีทั้งพงศาวดาร จดหมายเหตุฉบับหลวงทางจีน และมีบันทึกของนักวิชาการ หรือข้าราชการจีนที่เดินทางเข้าสู่พื้นที่ ข้อมูลเหล่านี้ได้เพิ่มพูนเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการสืบค้นของนักวิชาการจีน หากมีการรวบรวมเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวไทย ก็จะได้แหล่งข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด จะได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เอกสารภาษาไทยไม่ได้บันทึกไว้ หรือบันทึกผิด ทั้งเอกสารภาษาจีนและเอกสารภาษาไทยที่แปลเป็นภาษาจีนได้ให้ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไว้อย่างมากมาย

จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ฝ่ายจีน สามารถเรียงลำดับชาวไทยในยุคต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องคือตั้งแต่พันทอง พันเงินในสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง จนถึงไป๋อิ และไป๋อิในราชวงศ์หยวนหมิงและชิง สามารถเรียบเรียงประวัติชาวไทยในจีนตอนใต้ โดยมีไทสิบสองพันนาและไทไค้คงเป็นสองสาขาที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุด เซอหลี่และลูซวน ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของ

ประวัติศาสตร์จีน นอกจากนี้ยังสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับไทกลุ่มอื่นที่อยู่นอกเขตแดนจีน เช่น ลาว ล้านนา เมืองจีน สยาม เป็นต้น

ทางด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทเป็นสิ่งที่มุ่งใจให้นักวิชาการจีนริเริ่มไทศึกษา ด้วยมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวยุโรป ไทศึกษาในช่วงทศวรรษ 1930-1949 มีการศึกษาถึงวัฒนธรรมไทในระดับเบื้องต้น เนื่องจากมีอุปสรรคในการเข้าถึงพื้นที่ ทำให้ความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยังไม่ลึก การศึกษาวัฒนธรรมไทหยุดลงในช่วงปี 1950 ถึงปี 1978 เพราะเป็นช่วงที่จีนยึดกุมการณ์ทางการเมือง การศึกษาวัฒนธรรมเริ่มฟื้นฟูอีกครั้งหลังทศวรรษ 1980 โดยเฉพาะหลังทศวรรษ 1990 วัฒนธรรมได้กลายเป็นเป้าหมายหลักในแวดวงไทศึกษา

ขอบเขตการศึกษาวัฒนธรรมไทนั้นค่อนข้างจะกว้างขวาง แนวการศึกษาอาจแยกเป็นสองแนวใหญ่ ๆ หนึ่ง ศึกษาลักษณะความเป็นไท เช่น ความเชื่อดั้งเดิม พุทธศาสนานิกายเถรวาท ขนบธรรมเนียมประเพณี จนกระทั่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ “วิถีไท” เช่น การทำนา ชลประทาน สถาปัตยกรรม ศิลปวรรณคดี เป็นต้น สอง ศึกษาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยกับชาวยุโรป เช่น การศึกษาอิทธิพลชาวยุโรปในสังคมได้คง หรือ ปฏิทิน ดาราศาสตร์ คำศัพท์บางส่วน เป็นต้น

สังเกตได้ว่าในหัวข้อใหญ่ของไทศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ วัฒนธรรมถือว่ามีขอบเขตที่กว้างที่สุด แต่เป็นหัวข้อที่ได้รับการฟื้นฟูล่าสุด จึงมีงานอีกมากมายที่ต้องทำ เช่น การศึกษาศิลปะ วัฒนธรรมไท วิถีชีวิตของชาวไทย ยังไม่ได้พัฒนาอย่างเป็นระบบ หรือ ยังด้อยกว่างานศึกษาในด้านอื่น เช่น การศึกษาทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากจีนเป็นประเทศสังคมนิยม ทำให้การศึกษาทางด้านพุทธปัญญา หรือความเชื่อดั้งเดิมยังคงถูกจำกัด

ไทศึกษาในจีนเน้นหนักการศึกษาทางด้านเอกสาร เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงในอดีตหรือในประวัติศาสตร์ จึงทำให้ไทศึกษาเกิดช่องว่างกับสังคมปัจจุบัน มีผลงานเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาสตรี ปัญหาเยาวชนเพศศึกษา ปัญหาการพัฒนา น้อยมาก แต่เป็นปัญหาที่ชุมชนไทต้องเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบัน

6.2 ข้อเสนอแนะ

การแลกเปลี่ยนและความร่วมมือระหว่างวงวิชาการจีนและไทยต้องดำเนินต่อไปและเปิดให้กว้างขวางออกไปอีก จึงจะนำมาซึ่งความคืบหน้าทางด้านไทศึกษา สถาบันวิจัยและนักวิชาการทางด้านไทศึกษาทั้งจีนและไทยควรจะมีการพัฒนาในด้านต่อไปนี้

1. แปลผลงานไทยศึกษาอย่างเป็นระบบ จัดด้วยการร่วมมือทั้งนักวิชาการจีนและไทย จัดหลักการมาตรฐานการแปลศัพท์เฉพาะ และการถอดชื่อไทยเป็นจีนและไทย

ควรจัดตั้งองค์กรการแปล จัดหาแหล่งทุน และคัดเลือกผลงานที่มีคุณค่า การแปลนั้นควรปฏิบัติตามวิธีเก่า เลียนแบบวิธีการแปลเรื่อง *สามก๊ก* ของเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ซึ่งจัดเป็นทีมงานสองฝ่าย ผู้แปลชาวจีน และผู้แปลชาวไทย นักแปลที่เข้าร่วมควรจะมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่แปลอยู่ หากยังไม่พร้อม ก็ควรจะเชิญผู้เชี่ยวชาญจีนมาตรวจต้นฉบับแปลว่าตรงกับต้นฉบับภาษาจีนหรือไม่ โดยเฉพาะข้อความอ้างอิงจากเอกสารจีนโบราณ

2. แปลเอกสารโบราณภาษาจีนและไทยเป็นภาษาไทย

ที่ผ่านมาได้มีการแปลเอกสารจีนโบราณเป็นภาษาไทย เช่น *หมานซู* หรือ *ขุนนางจื้อ* แต่ใช้ว่างานแปลแต่ละชิ้นจะมีจำนวนแปลได้เพียงจำนวนเดียวเท่านั้น หนังสือประวัติที่สำคัญ ๆ การตีความจะมีความคืบหน้าเสมอ นักวิชาการจีนจะทำการชำระหรือทำฉบับแปลภาษาปัจจุบัน อย่างน้อยที่สุด เรื่อง *หมานซู* ได้จัดพิมพ์ฉบับอธิบายถึง 3 ครั้ง ในการพิมพ์แต่ละครั้งย่อมมีข้อค้นพบใหม่ หนังสือประวัติชาวเขว เช่น *ประวัติอู๋เขว* และ *เขวเจี๋ยซู* ถือเป็นข้อมูลชั้นต้นเกี่ยวกับชาวเขว ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวไทย แต่จนถึงทุกวันนี้ยังไม่มีการแปลเอกสารดังกล่าวเป็นไทย อนึ่ง ในพงสาวดารหรือจดหมายเหตุจีนมีบันทึกเกี่ยวกับชนชาติส่วนน้อยในจีน หรือประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย ลาว พม่า เวียดนาม ในนั้นอาจมีข้อมูลที่พอศึกษาเปรียบเทียบกับพงสาวดารหรือบันทึกในท้องถิ่นได้

3. จัดโครงการไทยศึกษาร่วมกันระหว่างนักวิชาการจีน-ไทย ปัจจุบันนี้ นักวิชาการจีนกำลังจัดการสำรวจรอบใหม่ จะเน้นหนักเขตชนชาติที่นอกเหนือจากสิบสองปันนาและไตคัง เช่น ชาวไทในกลุ่มแม่น้ำแดง หรือกลุ่มไทหย่าที่ชาวจีนเรียกว่าไทเอวลา ยสำรวจพื้นที่พำนักอาศัยของชาวไทยที่อยู่ใกล้เขตชายแดน ในพื้นที่ดังกล่าว ชาวไทมักจะไม่ได้รับอิทธิพลของอินเดียและจีน อาจยังคงรักษาความเชื่อและวัฒนธรรมไทดั้งเดิมไว้